„ЗАСТАВА“ излази редовно:
средом, петком и недељом на целом табаку
а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин. на пола године 16 дин.
на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 118. У Новом Саду у недељу 31. јула 1888. ГОДИНА XXIII.

СТРАЈК.

(ж) Пре неколико година нападала је у Паризу једна гомила радника у по бела дана на једну пекарницу. На челу те гомиле стајала је једна жена, која је са пламом фанатизма у очима и живим гестом ободравала и храбрила дреке нападаче. Полицијски комесар, који је са својим људима са стране све то посматрао, видевши опасност у којој се пекарница налази, приступи тој жени и метну јој руку на раме.

— Како се зовете?

— Луїза Мишлова.

— Шта тражите ви овде?

— Леба.

Та сцена и цео тај покрет раднички, где је Луїза Мишлова, позната пријатељица радничког сталежа, играла једну од главнијих улога, пала нам је и нехотице на памет, читајући најновије вести о покрету радничком, који данас бесни по улицама париским.

Те вести говоре, да су силни радници, који су радили око припремања велике париске свецке изложбе, која ће се идућег лета одржати, свој посао напустили, да страјкују. Но шта значи управо та реч страјковати, шта је то страјк?

Да би објаснили тај појам нашим читаоцима, нека нам буде допуштено, да бацимо, ма и летимичан поглед на историјско развиће радничког сталежа, управо на историју односаја, који је у разним вековима постојао између радника и њихових господара.

У класичноме добу Грка и Римљана видимо раднике (у ужем смислу те речи) као бесправне робове. Однош ај између радника и господара био је исти, као између господара и ма какве друге ствари. Он је са својим радником (робом) неограничено располагао. Могао му је дати посао какав је он хтео, могао га је за то наградити како је он хтео, могао га је казнити како је он хтео, могао га је продати, убити — једном речи био је неограничен господар над животом и смрти свога радника. Према таким околностима даје се лако замислити, какав је живот у тих „класичких“ радника. Тај чемерни положај њихов био је повод честим побунама њиховим, које су овда-онда биле опасне и по сам опстанак дотичне државе.

Појава хришћанства у свету, утицала је благотворно на положај тих радника. Као религија чисте љубави, прогласила је она све људе једнаким пред богом, а браћом међу собом и васпоставила начело: не чини другоме оно, што нећеш да други теби учини. Од Конфуција, Буде и Зороастра, па све до у наше дневе, није ни једна идеја толико силно овладала човечанством, као идеја хришћанства. Прва и најближа посљедица победе њене, беше пропаст неснабожачког и овапут хришћанског света.

Но и ако је идеја хришћанства у првим мах силно утицала на побољшање стања радничког сталежа, ипак она није могла битно да унапреди и поправи то стање, јер је у току времена проповед њена много изгубила од своје начелне јасности и чистоте, пренашана предањем са колена на колено, а прилагодујући се постојећим приликама ондашњег доба.

И тако видимо ми раднички сталеж у средњем веку, за владе т. з. феудализма, где стоји мал' не у оном истом односају према господарима својим, као и за време Грка и Римљана.

Тек најновији век ослободио је радника са свим и изрекао је начело: слободан радник према слободном господару т. ј. радник сме бирати ког хоће господара, а господар може узети ког хоће радника, и давати му надницу, какву он хоће.

На први поглед изгледа то начело и право и поштено — па ипак, од куда долази то, да се радници, нарочито на западу, врло често буне и посао напуштају?

Отуда, што на величину наднице радникове не утиче само слободна воља радника и његовог господара, него и друге неке околности. Ми ћемо напоменути овде само две од отих околности, а то је: слободна конкуренција и цена предмета за живот потребних (храна, стан, одело, огрев и т. д.) Господар ће, ако има много радника, који му посао свој нуде, без сумње узети оне, који су најјефтинији, те тако ће та околност, што има много „слободних“ конкурената, битно утицати на опадање или растење наднице. С друге стране пак, радник ће у својим захтевима попуштати све дотле, док му се не да бар онолико, колико му је неопходно потребно за набавку најнужнијих предмета за живот. Па тако се обично и погоде, да господар плаћа раднику само онолико, колико је овоме неопходно нужно. Но у току рада нуди се господару још јефтинија радна снага од оне, коју већ има. Он онда, разуме се у свом рођеном интересу, обаљује надницу својим радницима у толико, у колико му се они други јефтиније нуде. Радници на то обично напуштају свој рад и неће да га се лаћају све дотле, док им се не да онолика надница, колику су погодили.

И ето, то се зове: страјковати, а тај чин радника зове се: страјк (Stricke.)

Данашње новине су пуне вести о страјку радника, који раде на подизању свецке изложбе. Париско општинско веће наиме, утврдило је радничку наплату за све оне послове, које варош Париз у свом сопственом делокругу даје обављати. Париско општинско веће је познато са своје наклоности према радничком сталежу, те су тако и те утврђене цене радничких наплата доста повољне. Међу тим изложбу гради цела држава француска, те тако за те државне раднике не важе оне наплате, које важе за општинске раднике. Ови државни радници око изложбе захтевају сада, да им се рад онако исто наплаћује, као и радницима париске општине, те како су са отим захтевом својим одбијени, напустили су посао и страјкују. Како ће се овај сукоб између радника и државе свршити, не може се за сада још знати. Највећа је опасност била та, да се услед страјка радника неће моћи велика свецка изложба у Паризу, на време отворити. Међу тим у најновијем министарском савету изјавио је Пјер Легран, да ће припреме око изложбе бити на време готове и да ће изложба 5. маја 1889. отворена бити. —

Друштвено питање је данас на дневном реду, о њему се говори на све стране. Страјкови су само поједине епизоде тога великог питања и ми обавештавајући наше читаоце о тим појавама на европскоме западу, чинимо као новинари само своју дужност. Код нас су економске прилике, наравно, са свим друге.

Политичке силуете.*)

II.

Чича Никола, хајдук.

У првој слици наших силуета представили смо чича Николину владавину до 1883. год. У тој слици ми смо обратили пажњу поглавито на те околности, да је сваки долазак овог човека на владу био скопчан са ма каковом катастрофом од већег значаја по народ српски. Убијство кнеза Михајла, зајечарска буна и т. д. то су алеми у крупи његовог министровања. Како је, међу тим, народ ухватио рад овог човека, довољно је да нас убеде протоколи законодавне народне скупштине после 1869. год. Неколико народних посланика, схваћајући зрело издајнички рад Николе Христића поднели су предлог, да народна скупштина огласи ову шашицу партије од 1842. год. за убијцу кн. Михајила, и народна скупштина у званичној седници, јавно, на очима целога народа издаде овакав закључак: да је Никола Христић бивши министар оглашен за убилца кнеза Михајила и да проклетство народње лежи не само на њему, него и на свакоме ономе ко би га позвао за ма каквог чиновника у Србији.

*) На овај чланчић скрећемо нарочиту пажњу наших читалаца.

Па шта сад? Чича-Никола поред свег овог проклетства, ево га где и по трећи пут као какова сабласт ломи плочу са гроба заборава и помаља своје канце да се освети за ужасно проклетство, које му се у подгрлац припело, па га мучи и гуши. Он се јавља после крви кошутњачке, да и даље мирише њезин дах, а кад му и то досади, он се прикрада на 19 гробова код Краљевице, и одмарајући се на њиховим могилама шклоца зубима...

Но ни ово не беше све, што нам може чича-Николу у подпуној боји изнети. Нешто нечувено, па чак ни у средњем веку невиђено догађа се данас у Србији. Н. пр. шта би рекли „П. Лојд“ и његова браћа ако им ми докажемо фактима у руци, да је садањи председник министарства у Србији, Нилола Христић постао хајдук, и то глава једне хајдучке банде, која у самом ћупријском округу броји на 20 глава добро наоружаних.

Ево доказа. Пре месец дана појавила се у околини манастира Миљка, према железничкој линији Лапово-Брзане једна чета хајдука од 20 глава. Сви они су преруШени жандарми и живе по планини. Крстаре по Роготу и околини, где се налазе опозициони посланици Катић и још неки. Они приповедају да то чине ради хајдука. Ту скоро затекли су на њиви неколико сељана и почели им говорити како ће они да помлате све напредњаке; а кад су им ови казали: „вала како раде и требало би“ они то дотуре капетану, похватају сељаке и одведу их у затвор. Сад прете Топаловићу опозиционом посланику да ће га убити.

Но ово није све. Чича-Никола спремивши неколико овакових чета има две користи на уму. Прво, да побије опасније опозицијонаре, а друго да на основу тога, што се појавиле многе хајдучке банде, огласи опсадно стање и преки суд те да и остатак неприклоних глава потуче.

И тај министар има још образа да по

ЛИСТАК.

ЈЕКТИКА

нити је наследна, нити прилепљива, нити неизлечива.

Кад је и последњи, што је намеран ово лето у купатилу провести, већ изабрао купатило и направио план о провађању, ја узимам перо да се јектиком позабавим. Лепа забава! Јел-те?

Но да видите ја и уживам у забави са том болешћу а особито, кад могу да кажем, и то са основом да кажем: да она није ни наследна, ни прилепљива, ни неизлечива. Ово ја то не кажем, ослањајући се можда на своје искуство а још мање на своје знање, већ ослањајући се на мњење и учење једног ауторитета у лекарству, који може многоме и искусном лекару учитељ да буде и који и дан данас многим лекарима учитељује, а то је славни берлински хигијеничар др. П. Нимајер*) па кад се није нашао до сад ни један наш стручњак да то необично гледиште на ту и код нас расprострту грудобољу изнесе, то ћу ево да учиним ја на свој лајички начин а на утеху и упуту осталих лајика наших.

Што се мене тиче, ја се нешто јаче од пет година бочим и бавим са својом „јектиком“ и кам' среће да сам оно онда, кад ми је асентна комисија и по трећи пут рекла „чвок,“ увео са озбиљне стране — данас бих могао поуздано за десет година дужи век рачунати. А ја сам на против тада — а то је било пре петнаест година — радосно са једним својим другом исте среће загрљен преко пијаце отпевао: „Скини с плећа пушку шару.“

Мој случај није тако „интересантан“ и мени је баш право, што то није, а није ни тако јако поучан, те ћу о њему тек неку рећи.

Дакле, као што ренох, ја сам пре пет година положио основ својој „јектици“ и то ходећи својим послом по влажном времену а у топлим хаљинама, у којим сам се прво разгрејао и ознојио а по том назебао. После десетак дана лежања и лечења рече ми лекар, да је сад добро, катар (у плућу, бронхијама) је прошао, али да се од сад добро чувам, јер сам „начет.“ Годину дана за тим „прекратио“ сам једну летњу ноћ под ведрим небом са једним својим пријатељем, с којим се дотле дуго видео нисам, и навукао сам нов катар, који ме беше већма заплашио него први, те је имала и селтерска вода посла. Лане пак, о једном пожару у улици мога стана преплашен, нисам се добро утоплио и тако по трећи пут назебао. Ма да у ова последња два маха нисам лежао, ипак су ми они били страшнији, особито овај последњи катар, при ком сам и неко време кашљао, што ни пре ни после није био случај.

Разуме се, да сам лекарске савете тражио и слушао а по моме сељакању и по пријатељству и познанству баш са лекарима долазио сам до сила мњења и управо до сазнања скоро потпуне теорије о катарима. Но дешавало се и то, да је један доктор нашао у левом, неки у десном крилу катар а неки и у грељану тако, да сам најпосле по оној пословици: „колико људи, толико ћуди“ за свој случај усвојио ову: „колико лекара, толико катара.“ Но од јесенашњег катара беше већ загустило: један ми лекар препоручи јужну климу за прошлу зиму, иначе, по његовом сажимању рамена судећи, нећу заживети ту зиму а други ми је дао термина две године дана, па ипак ја се још водим међу живима: зиму сам ето презимио под нашим строжијим поднебљем и без бацања крви, што ми је исти лекар ставио у изглед и под јужним поднебљем а преживео сам и Ускрс, до ког ми је, као што накнадно дознадох, исти тај лекар милостиво рок смрти продужио а по свој прилици предураћу и онај двогодишњи рок другога лекара, који ми овога лета истиче — бар ја се тако сећам а осећао бих се и боље, да није „насушнијих“ брига.

Услед тих катара а особито, од како су се лекарска мњења међусобно побијала, прегао сам ја сам да испитам своје баће. Што се тиче мојих предака, ту сам био исте среће као и оне алхимисте, који су тражили „камен мудрости,“ па су бар нашли порцулан како постаје, па тако и ја, ма да сам своје порекло до петог колена терао, место какве грудобоље у ког од мојих предака, нашао сам, да сам по оцу пореклом из Босне а по матери из Македоније. Дакле, што имам у грудима, сам са̂м себи крив, са̂м сам стекао, нисам ни од кога наследио.

Ево мога тумачења. Мати ми је била слаба, али грудобоља никако. Родила ме, пошто је породом петоро деце и већма ослабила. Још као ђаче у српској школи, ја сам се више сагибао над дединим сандуком са књигама, него што бих требао а мање сам марио за игру са осталом децом. Моје сагибање над књигом постало је мојом кратковидошћу још обичније. Код таке грађе и код таке зле навике није било тешко ђачкој клупи да моме плућу науди за четрнаест година мога ђаковања. Остало је додало моје писарско занимање по контоарима, редакцијама и штампаријама; а сећам се из детињства, да ми је једног дана на нос истекла пуна чинија крви, што је можда положило основ мојој потоњој малокрвности или бледилу.

Но поред свег тога ја сам многе своје јаке и прејаке пријатеље и познанике отпратио до „вечне куће“ и верујем исказу оног мога пријатеља и лекара, по којем је он моја прса нашао у оном истом стању као и пре десет година, сем „фришкога“ катара, који ће од себе проћи, ако будем „паметно“ живео — јужнији

*) Његова су два најважнија дела о „перкусији и аскултацији“ („Handbuch“ и „Gründriss“) а издаје ствало часопис „Ärztliche Sprechstunden.“ Ја се у овом саставку држим његовог дела: „Die Lunge“ које је изишло у Липском у J. J. Веберовој накладу у шестом издању (1887.) и које ја сваком грудоболном препоручујем и сваком оном, који неће грудоболан да буде. Велико би добро учинио онај наш стручњак, који би ово дело на српски превео или га за наш свет прерадио.

чивутским листовима грди опозицију и намеће јој своје грехове. Али нека га! Казна народа долази споро, али тек долази. Ни један хајдук у Србији није избегао правди па шат не избегне ни Никола Христић хајдук, на кога је законодавна скупштина своје проклетство бацила. **Свевид.**

Оснујмо завод за глуво-неме!

Колико је наш српски народ мален и сиромашан, у толико већма има срца и воље, те се одазива свему ономе што је племенито и узвишено.

За горе изложену тврдњу има ваздан доказа. Ето од год. 1869. преустроио је своје основне школе; педагогијуме; више девојачке школе; прилагао на народно позориште; уписивао се у чланство Матице; прилагао за погорелце и потопљенике, и тако би могао до ујутру ређати разне прилике, о које се наш народ није оглушио и хладнокрван остао.

Па зар ће према глуво-немој школи остати ладан и неодушевљен — зар мислите, да невоља глуво-неме деце неће загрејати и најладније срце?

Ја велим да оће!

Завод за глуво-нему децу од значајне је користи не само за српски народ и наше најсродније суплеменике браћу Хрвате, већ за цело човечанство.

Завод за глуво-нему децу није од користи само човечанству већ и науци. Ова је настава и од великог културног значаја.

Има ли таког човека који би имао срца затворити врата и не припустити те малише невољнике, да се и они спреме за живот? Зар би било веће неправде, до кад би те патнике оставили као и другу животињу неспремну за самосталан живот?

Зар они нису чланови народа и човечијег друштва?

Не захтева-ли од нас човечност, правда и поштење да се и за те невољнике обилато не само одазовемо, већ и својски сви до једног без разлике доба васпитања и имања — велим сви до једног што већма упнемо, да се омогући приступ васпитања и спреме назначеним патницима — за самосталан живот кад им је то савремена наука допустила и омогућила!

Тој грдној потреби одужеће се српски народ, ако оснује и у својим рукама одржи завод за глуво-нему децу!

Да јасније представим важност овог завода, држим да ће доста бити ако речем: погорелац, утопљеник, богаљ и сваки други невољник може себи временом сопственом зарадом помоћи, али глуво-немом је то немогуће с тога, што не може говором споразумевати се са осталим људима, те не могу да се спреме радом сопственим за живот а не могу за себе ни помоћи искати.

Дакле, сад нека нам је прва озбиљна брига да те пађенике уведемо у човечије друштво.

Г. Радивој Поповић први је Србин који је ишао и спремио се да отвори врата просвете тим невољницима. Он је покушао отворити завод на своју руку за први ма, неки људи човечна срца и неке задруге помагале су га у том племенитом али мучном подузећу, успех је диван показао но неће моћи сам тај завод још дуго одржати. Зато, нека му је овим изречена од целог српског народа и свију глуво-немих с наше стране слава нека ти је Србине и брате.

Сад би дошло на ред питање: где да се смести такав завод?

Ја ћу одговорити први на то питање а држим да ћу погодити и жељу целог српског народа ако речем: Земун!

Земун је велим најзгоднији, што је у свези са две реке Савом и Дунавом. Сава га везује са: Србијом, Босном, Хрвацком, Крањском, Корушком, Истријом, побочним рекама, мрежама и морем са Далмацијом, Херцеговином, Бококоторском и Црном Гором!

Са Дунавом вата: Србију, Бугарску, Влашку, Угарску, Штајерску, Горњу и доњу Аустрију и т. д. а и мреже жељезничке све воде за Балкан преко Земуна.

Земун је место здраво.

Земунска црквена школска опћина је врло имућна, те би горе означену школу могла примити у своја наручја, и напослетку што је Земун за васпитно развиће глуво-неме деце најзгодније ма од ког другог места.

Не би ни Нови Сад би хрђав, да се горе-означени завод ућ' смести са гледишта положаја самог места и интелигенције грађанства, но има једна околност која нас одвраћа од Нов. Сада — а да не би дужио питање: због — зашто? Велим: зато: што смо ради, да горе означен завод за глуво-нему децу остане чисто срп. народни завод.

Напослетку би дошло питање како и на који начин да што пре и сигурније горе-означени завод за глуво-нему децу ставимо на што јачи и здравији темељ?

Моје немеродавно би мнење било да се оснују одбори у сваком најмањем као и највећем месту који ће на изложени завод купити прилоге; нека се држе дилетантске представе, певачка друштва нека приређују села и беседе у горњу сврху; госпођинске задруге по себи се разуме да ће обилато притећи у помоћ као што су неке задруге већ први покушај и учиниле; црквено-школ. опћине нек отворе своје касе широм; новчани заводи нек не скрсте руке у овој пренужној ствари; занатлијске задруге неће тврда срца бити; а наши великаши и богаташи и они ће обилато прискочити у помоћ.

Ја проговори за глуво-нему децу, а ви које наведох и које не наведох ускорите ваше даре јер нико не зна шта га може у животу постићи, нико се не може заклети да у породици неће имати таког невољника.

Спаси душу народе те подигни завод за глуво-нему децу!

Ја проговори а ти народе не остани глув.

Стева.

[Ми држимо, да би наше добротворне задруге, певачка друштва и појединци, требали мало више пажње да обрате и да помогну новчано завод г. Радивоја Поповића, како нам бар и то мало што имамо не би пропало. А првом згодном приликом, треба наш нар. црвв. сабор да реши, да се глуво-неми завод оснује у ком манастиру, као што је о том већ била реч. Пр. Ур. „Заставе“.]

Кијевска свечаност.

III.

Крсни ход.

Кијев, 15. јула.

Прослава отпочела је 11. ов. м. и све је по програму обављено. Данашњи дан је најзнаменитији у свој прослави. Данас се навршило 900 година, како је свети кнез Владимир примио хришћанску православну веру.

У свим црквама отслужена је служба, а свечано богослужење било је у свето-софијској саборној цркви. Присуствовали и чинодејствовали три „дејствителна“ митрополита, и то: кијевски и галицки Платон, српски митрополит Михајло и црногорски Митрофан уз припомоћ двадесет митрополита и владика и знатног броја духовника калуђерског и световног чина, сви у драгоценим одеждама. Саборна црква била је дупком пуна, као што је пред црквом и на све стране стајало мноштво света и поклоника, за које није у цркви више места било. На служби присуствовали су прокурор светог синода Побједоносцев, гроф Игњатијев, представници градски, мноштво генерала и виших официра, разни одасланици из унутрашњости Русије, разне корпорације и многи словенски гости. На литургији певале су две певачке дружине и напеви били су руски помешано с грчким и српским по Станковићу. Апостол је читао протођакон црногорског митрополита г. Филип Радичевић и то на словенском језику. Представник јерусалимског патријарха, читао је једну молитву на грчком језику. После службе изговорио је дивно слово митрополит Платон и говорио је о значењу данашње прославе. За там се пошло на Дњепар, да се освети водица на ономе истом месту, где је свети Владимир пре 900 година примио православну хришћанску веру. Литија крене се из софијске саборне цркве мимо михаиловског манастира к споменику светог Владимира, који је на узвишеном месту више реке Дњепра подигнут. Код споменика светог Владимира очита се молитва и благослови се народ на све четири стране. Ту се сједине и друге литије, које су из других цркава, а особито из Печерске лавре пошле, и одвојене упуте се на Дњепар. Света на крсном ходу броји се, да је најмање 100.000 било. Више самог места, где је вода освећена направљено је било седишта за 5000 душа, и за иста давала је градска управа и словенски комитет билете.

Баш кад је крсни ход из цркве кренуо генерала губернатора Дрентелена ударила је капља у часу, кад је командовао војску. Генерал је пао с коња и за неколико часова умр'о је и ако му је лечничка помоћ брзо притекла. Тај догађај збунио је у неколико присутне, али је опет све својим редом ишло и није се ништа у програму изменуло.

IV.

Обед у градској Думи.

Кијев 15. јула.

После крстног хода, и као је „водоосвећење“ прошло, био је заказан обед, ког је градска управа у почаст депутацијама и страним гостима приредила у згради трговачког представништва. Најпре се мислило, да се на тај обед позове око 450 особа. Али како је број одасланика из разних места Русије и словенских гостију далеко више дошло, него што се очекивало, то се првог дана закључило да на обеду 600 особа учествује, али како се најпосле и тај број до близу 1000 особа повисити морао, то је распоређено, да се за 1000 особа обед спреми. У два часа после подне отпочели су се гости прикупљати и долазили су у групама, и то словенски гости по народности, а руски представници одвојено. Пред зградом у ком је обед био, стајала је множина народа, који је долазеће стране госте посматрао. У пространом зданију било је све за обед спремно, и по руском обичају, било је у доњем спрату спремљена закуска, а на горњем спрату постављени столови за обед. Распореда није било готово никаква, и сваком је просто било да седне и место заузме, како му ја воља. У зачељу простране дворане, намештен је велики сто, за који су рекли, да је опредељен за митрополите и епископе, и онамо се није нико машао, нит је место заузимао.

Српски гости, којих је било до 80 групирали су се на једном месту, и сваки је себи место обиљежио. Они који су посетне карте имали, ти су их на тањир поставили и то је био знак; да је место заузето. Бугари поседали су један до другог, а исто тако браћа из Галиције Словаци, Чеси и други, а мало је нас било, који смо се у Русе умешали, и одвојено један од другог далеко заседали. Тек кад су митрополити кијевски, српски, црногорски и други, затим Побједоносцев, Игњатијев, градски поглавар Саблер, Василочиков и многи генерали своја места заузели, и кад је очитана молитва, а митрополит Платон јело и пиће благословио, приступило се обеду. Прву здравицу наздравио је Побједоносцев цару и царском дому, затим се наздрављало гостима, Русији и руском народу, духовенству, војсци. Сваки пут отпевана је царска химна, многаја љета и „тебе Бога хвалимо.“ Наздрављали су и говорили митрополит српски Михајло, црногорски Митрофан, кијевски Платон, затим Игњатијев који је наздравио црногорском књазу, црногорском народу и митрополиту Митрофану. Говорио је одасланик Новгорода, и градски поглавар. Званични обед трајао је до 4 часа, и тек кад су званичнични представници устали и отишли, то је наступило право весеље, и онда је било здравица без реда, како је коме годило. Многи су хтели, да генерал Игњатијев говори, и да се у словенском духу и смислу изрази. Игњатијев који иначе радо и добро говори устезао се и говорио је врло опрезно и умерено. Он није хтео дати повода, да се свечаности други, до чисто религиозни карактер даде. Он се радовао, што је видео на братском скупу знатан број словенске браће, који су дошли да учествују у „руском тержеству,“ говорио о словенској узајамности и рекао је, како је то природна ствар, и како деветнајести век тежи, да све зближи, сврати и побрати што је једне крви и једног порекла. Говорио како су се Немци чак и политички ујединили, и да им он не завиди, исто као што од душе жели да се свако племе, па и словенско узајмно упозна и приближи, и да то није грех, што се тако жели и т. д. О неком политичном панславизму, како ли то називају, дабогме да није било речи. Свака реч, коју је Игњатијев изговорио имала је свога места и значења, и највећи противници Русије и Словенства, неби могли ништа проговорити. Словенски гости нису на том обеду говорили, и наздрављали, само да им се из тога што страшно не приговори.

Морам вам и то приметити, да су српски гости, особито г. Сава Грујић, Милосав Протић, Срећковић и многи други одликовани, исто, као што је руски народ с особитим задовољством онолики број Срба и знатан број брзојавних поздрава и писмени адреса из свију српских крајева видео и уверио се, како је српски народ још увек одан својој православној вери и уз своју руску браћу заузима прво место у словенској духовној заједници. Док из Бугарске не смеде нико на прославу доћи, то не осврћући се какве су прилике у Србији, дошло је на прославу људи, не само који су слободни и независни, него који су чак у државној служби

предели годили би ми, али преко нужни нису, особито кад нема потребног ситнижа...

Већ овај мој случај доказ је, ма и непотпун (јер моја „јектика“ није доказана), да грудобоља, сушица или јектика није наследна а није ни неизлечива. Нећу да наводим примере, за које ја знам, да су после кашља и пљувања крви, пошто су ударили животом погодним плуће, престали једно и друго да раде, па су још живи или доживели леп век. Таки су примери данас чести. А о прилепљивости јектичиној т. ј. да та прилепљивост не постоји, зато неће да се узме као доказ, да они живе, који око болесника ходе, те су му најближи, а оно су непобијени доказ томе супрузи, од којих једно умре од сушице а друго остане живо и здраво — веће блискости, те по томе и подложности прилепљивању не да се замислити!

Што се тиче наслеђивања, ту ће бити потребно која више да се каже, пошто изгледа, да изумирање читавих фамилија од сушице за наслеђивање говори, али то није тако. Др. Нимајер признаје, да постоји наслеђивање и то наслеђивање телесног строја и састава; а инклинацију, нагињање јектици тумачи он наследством телесне особине у уским грудима а никако не каквом клицом болештине у плућу, па ко се обзире на своје уске груди у свом живљењу, тај неће запатити јектику.

Примера за то има сила. Др. Нимајер наводи пример по једном лекару, који је забележио, да су отац, мати и четири сина поред седећивог начина живота и у затвореном ваздуху од сушице поумирали а пети је син остао жив и здрав и ојачао тим, што је отишао у морнаре. Тако је чувени путник Шлиман избегао „проклетство“ своје родбине, па већ и крв пљувао, док није отишао у лађаре, те живи и данас и науци и себи на радост. Исто тако је и други чувени путник, др. Нахтигал, отиснувши се на заморне путе по Африци, прекужио јектичавост своје фамилије, од које му је отац и брат умр'о, па је и сам у своје исцељење сумњао. Он је умр'о у 51. години али не од сушице, већ од љуте грознице.

Из ових неколико примера уједно се увиђа и то, како може човек да се отресе и да се сачува од јектике. Чист, свеж ваздух, тоје храна за плућа, то га јача и крепи и не да, да га опхрвају буди-какве биле болести. А чист и свеж ваздух не налази се у загушним собама, писарницама и радионицама, ни по прашњавим улицама и путевима; већ у пољу, у гори, у шуми, по бреговима и дољама, на рекама и морима и то не мирно а још мање погурено седећи, већ ходајући и кретајући се на све могуће начине, при којима плуће може згодно тим ваздухом да се напаја, те шири и развија.

Културни свет зна за сушицу а дивљаци и људи, који живе по шумама, брдима и пустињама не знају никако или врло мало за ту болештину. Културни се човек стиснуо по варошима, са њиховим уским и прашњавим улицама, по тескобним собама и радионицама; уз исто је дошао дим из силних оџака фабричних и кућних а на-да-свим тим долази грозничава трка у зарађивању, богаћењу и у освајању што бољих положаја у животу и друштву, која карактерише данашње доба, те неће а већином и не сме да се пита, да ли то годи здрављу и паметном животу.

Осим тога и страх врло често хоће да буде узрок смртној грудобољи. То бива тако, да или почетника у тој болести заплаше лекари, или не-лекари претераним сликањем последица од нечувања, или да услед многих предика о опасности и сам болесник само о том мисли и падне у сету, која га обори у постељу, па и у гробницу. Тако Нимајер побија познатог дра и писца романа „Један дан на Мадејири“ (Мантегаца), те доказује тачку по тачку, да му јунакиња није могла од сушице, већ највише од страха, од сушице умрети, па препоручује Хајвеову новелу „Болесница“, која одговара потпуно медицинској науци а по којој болесници оздрављају и узимају се.

А брак међу грудоболнима не само да др. Нимајер забрањује, већ га сматра код тих болесника као венац медицинског утицања на те врсте болесника а у повољном смислу. Свима приповеткама о фамилијарним грудобољама објашњава се само то, „да зала зло рађају“ навике у животу, којима се читава племена од своје воље за грудобољу одгајају, а „прилепљиво“ морају деловати оне рђаве навике, које су опште тима грудоболним, којима н. пр. дотле здрава жена свога грудоболног мужа до самрти му „негује“, као што она мисли, па после и сама клицу „увати“.

Но ко би све то навео, што тај славни стручњак грудобоље пише. Ко хоће тих интересантних случајева да се начита и да дозна за гледиште, које у многоме чудновато изгледа и коси се много са данашњим медицинским назорима, али који су на тако природан начин објашњени, да скоро лајик читалац мора оне лекаре да пожали, што се држе старог гледишта — тај нека набави именовану књигу „о плућу“ од дра Нимајера, па ће наћи знаке, по којима ће упознати ту болест на себи и на начин, како ће да је се курталише.

Напослетку хоћу ипак кратко, па ипак довољане, да сам издао један лек као најјачи код јектике, а то је јуначко дурање, нада и у нади весело расположење. Тако је оштроумни Берне поред своје јектике доживео 50. годину а никакав лек није узимао, већ је своју „сету пушећи у дим претварао“. У препоручена купатила је ишао, али се купао није и само је последња два дана у постељи пробавио, па кад му једног јутра лекар рече: мора да му кашљање тешко пада, а он ће на то: „То ми је управо чудно, пошто сам ја целу ноћ у томе вежбао“.

Па и ја угледајући се на тог дива међу јектичавима, алалим радо онима, што могу у ово доба у Глајхенберг, па се мотам по зеленим фрушкогорским бреговима, само кад уграбим прилику, и нека знаду штовани читаоци „Заставини“, кад опет неко дуго време не угледају никакав прилошћић под мојим знаком, да тада зацело „растеривам своју сету“ по Фрушкој Гори. **Н. Марковић.**

и зависном положају. Та појава подигла је углед српског народа, и данас у Русији долазе до уверења, како је српски народ други ступац, на ком почива православље и духовна словенска заједница. Бугари били су заступљени кроз 15 до 16 особа, међу којима беше старац Драган Цанков у ком Руси сматрају правог представника бугарског народа, неосврћући се на данашњу бруку, која у Бугарској влада. После обеда ишло се на концерт гласовитог вештава Славјанског. Сви словенски гости добили су позивнице и бесплатне ложе у позоришту. Славјански певао је уз многе руске песме и српске „Онамо, онамо!“ „Радо иде Србин у војнике!“ „Девојка се у Дреновцу купа“ и још неке. „Онамо, онамо“ морао је више пута понављати и сваки пут чуло се: „Живио кнез Никола црногорски!“ Сутра 16. и прексутра 17. још ће трајати свечаност. Сутра је велико осветлење целе дњепарске обале, колико варош заузима; затим осветлење споменика светог Владимира, Осколдове гробнице, а на 20 пароброда провозиће се свет и словенски гости, који ће у вече осветлење с Дњепра гледати. Прексутра 17. ов. м. приређује на једном великом пароброду овдашње словенско друштво госбу за словенске госте, и путоваће се на истом пароброду по Дњепру, као што ће се посетити нека места у околини. На пароброду певаће дружина Славјанског.

Србин.

Политички преглед.

Угарске државне финансије. Министарство финансије поднело је извештај о нашим финансијама од 1. априла до 30. јуна по нов. кал. За та три месеца били су државни приходи 82 мил. а расходи отприлике исто толики. Лане у исто доба били су приходи мањи а издатци већи. Међутим приходи за поменута три месеца достигли су ту висину зато, што је за то време продала држава, задужила се, са 8 милијона фор. папирних рента, и са 4 милијона облигација златне ренте. То је 12 милијона дуга, што је министар Тиса уврстио у — приходе, како би изгледало, да је за поменута три месеца постигнута равнотежа. За прошло полгође били су целокупни приходи 152 милијона фор. а издатци 177 мил. Дефицит је дакле 25 милијона фор. што је свакојако жалостан резултат.

Бугарска. Из Букурешта јављају, да принц Фердинанд борави сада инкогнито у подунавском граду Рушчуку и тамо чека, како ће се решити његова судбина. Несуђени бугарски кнез, како се види, јесте човек врло опрезан, те је изабрао за боравак место, с којега се може брзо повратити у прву своју домовину. Чини се такођер, да је то принц учинио, јер се не осећа сигуран усред главнога града оних Бугара, за које су до прекјучер пештански и бечки листови знали, да су приправни жртвовати све и сва за „обљубљеног кнеза“. Еле је та љубав брзо охладнела!

Усамљена Енглеска. „Гражданин“ указује на ове неуспехе енглеске политике под министарством Солзберијевим. Ирци са вођом својим Парнелом и у савезу са Гледстоном спремају за велику акцију; у Мисиру је састављена влада, која је непријатељски расположена према Енглеској; у Цариграду ради порта против данашње бугарске владе, коју потпомаже енглески посланик; у Малој Азији неће више да знају за енглеске интриге, а најпосле енглеска влада види, да је и Персија подлегла руском упливу, а то ће исто бити и са Индијом. У Јевропи остала је Енглеска сама. Нико се за њу не стара, нико је не пита за мишљење. Хтела би да ступи у савез немачко-аустро-угарско-талијански, али у Берлину неће о томе ништа ни да чују. Остаје једина Француска, али је и с њоме тежак споразум. Тако Енглеска сада једе плодове омиљене политике својих вођа, а која се политика оснива на експлотацији јевропских држава и неодољивој мржњи према Русији.

Утврђење Беча. Из Беча пишу, да је овдашњи један лист јавио, да се у војничким круговима озбиљно расправља питање о утврђењу Беча за случај руске навале. Та вест је произвела велику сензацију, и чудно је, да ју није опровргао ни један од многобројних бечких полуслужбених листова. О тој је ствари дописник „Варшавског Дневника“ разговарао с војничким једним часником, који му рече, да су му још добро у памети војничка већања, која се држаху на бечком двору и у ратном министарству. Већало се о војничком положају Аустрије у случају рата с Русијом, а поглавито обзиром на Галицију. Генерали су се сложили у мнењу, да галички утврђени логори у Кракову и Пржемишљу неби могли одолети руској навали. С тога у случају рата да би најбоље било целу војску повући из Галиције и концентрирати ју у Моравској, где би се лево крило могло ослањати у Оломуц, а десно о карпатске горе међу Голешом и Визовицом. Ту би било могуће упустити се у битку с руском војском, но за сваки случај и бољу сиругност ваљало би утврдити Беч, а особито леви брег Дунава.

Самоубијство једног владиног комесара.

У петак 29. јула у ½11 сати пре подне убио се у Новоме Саду владин комесар за уређење ритских земаља у Шајкашкој, Светислав Николић. Тог владиног комесара, тог Светислава Николића, зна сав српски свет, а знају га нарочито наши Шајкаши. Било је то приликом избора Милетићевог за посланика Шајкашког, кад је Николић, као солгабиров тителски, чинио чуда и покора са нашим бирачима. Да би само срушио Милетића, кандидовало се сам за посланика и употребио је сва недозвољена средства, само да се дочепа мандата. Насиља и безаконитости чињене су онда без предомишљања, без избора и моралисања, добро је било свако средство — само ако је помогло. У то доба пада онај славни прелазак шајкашких бирача преко Мутњаче. Бесни солгабиров поставио је жандармерију, да забрани бирачима наше странке прелазак, али му то није испало за руком. Шта је после избора било, то се зна, а најбоље су запамтили то наши честити Шајкаши. Апшења, глобе, батине, пањевине, — биле су на дневноме реду. Ни оне турске аге ни бегови, кад су арач од раје купили, не беху тако груби и охоли, као овај одговорни чиновник наше конституционалне домовине. Као да га није Српкиња под срцем носила, тако је угњетавао и гонио свој народ, само да се додвори. И додворио се.

Не говоримо ми ово, да се светимо над мртвим човеком. Није нам он импонирао ни онда, кад је био у свој својој сили и власти. Ми бележимо само један листак из историје нашег овостраног Српства.

Но пређимо на догађај сам. Влада је као свог повереника изаслала Николића, да у договору са интересованим подузимачким групама спроведе уређење ритских земаља у Шајкашкој и подизање насипа дуж Тисе и Дунава. Другим речма, поверила је томе човеку располагање са милијонима државног иметка. Пре неколико дана стигао је овамо грађевински саветник Берталан, да прегледа насипе. Упало је у очи, да је Николић приликом прегледања гледао да се извуче, изговарајући се, да мора журно отпутовати. Но саветник га је задржао. У четвртак у вече вратила се та комисија у Нови Сад, да у бироу владиног повереника склопи и потпише протоколе о учињеном прегледу. Николић се у своме звању бавио обично од 10—12 сати пре подне, но сутра-дан, у петак, био је већ у 9 сати у звању и ако онде од чланова комисије не беше још никога. На Николићу се видело да је немиран, нестрпељив, хтео је што пре да потпише протоколе, па да првим влаком отпутује, кад већ у четвртак у вече није могао то учинити. Но чланови комисије никако да дођу. Место чланова комисије дођу у ¼11 сати два страна господина и упитају за г. комесара. Ушавши у његову собу, затворе за собом врата. Мало за тим изађе Николић из своје канцеларије и пошто је послао послужитеља да дозове инжењера Хајду, оде у свој стан, који је био преко пута његовоме стану. Она два страна господина чекала су Николића у звању неко време, па онда замоле једног инжењера, да га дозове. Но инжењер се врати са кобним гласом, да се г. комесар овај час убио из револвера. Николић је опалио револвер (инглески булдог) у слепо око, а дозвати варошки физикус др. Офнер могао је још само констатовати његову смрт. Она два страна господина били су нарочити изасланици министарства унутарњих послова, да прегледе рачуне и касу владиног повереника Николића.

Велика, жива пијаца новосадска била је у то доба у своме јеку. Но најближа околина стана Николићевог чула је ипак смртоносни пуцањ. За-мало, па се народ толико слегао, да је на кратко време била спречена свака комунизација. Вест о самоубијству Николићевом у брзо се разастрла по свој вароши и учинила је на све стране грдну сензацију. Ми смо уверени, да ће самоубијство Николићево произвести тај исти утисак у целој држави — и ако се наша публика на самоубијства те врсте већ прилично навикла.

Хитац из револвера Николићевог није смртоносан само по њега, он је смртоносан, или бар значи самртну пресуду, изречену над нашом државном управом. Нема државе на свету (изузевши можда Србију под краљем Миланом) где се чине толике злоупотребе као у нас, а све у циљи, да се одржи на власти једна партија, која до сада никаква добра није донела грађанима ове државе. Те злоупотребе су на дневном реду у јавној штампи, на зборовима, па и у парламенту самоме. Мађарска опозицијона штампа ће и ову прилику употребити, да нападне Тису, али ће и овом приликом, као и до сада, Тиса мирно седети на својој министарској столици, ни глава га заболети неће, ма опозиција шта радила. А то су врло тужни, неутешни знаци, знаци: опште корупције. После свију оних покора, који су се догодили под Тисом, не би у другој држави така влада ни 24 сата могла остати на државној управи. Али код нас може и то чудо да буде. И Николићев случај баца јаку светлост на те одношаје, али баца уједно и јаку светлост на пријатеље и протекторе његове — и у нашем народу.

На кратко по убијству Николићеву десио сам се у близини стана његовог. Један познаник ми је баш причао „најновију новост.“ Један остар, прост Шајкаш стајао је у нашој непосредној близини, па је радознало накривио врат и слушао приповетку мог познаника. Кад се растадосмо, а он ће поверљиво намигнути на мене:

— Нека, нека — бар их је мање!

Мико.

Вести из места и са стране.

Брачни спор између краља Милана и краљице Наталије. Енглески листови донесоше вест, да је краљица Наталија именовала за свога заступника Пироћанца бившег министар-председника Србије. Је ли та вест истинита, не зна се, али је вероватна, јер се краљица Наталија у једној ствари обратила једном опозицијоном адвокату, а тај се није смео примити заступства. Пироћанац ће то моћи лакше учинити а да му се не подметну „велеиздајничке намере.“ Краљица Наталија међутим остаје при том, да сама лично буде позвана на рочиште, пошто је то њено право. Како нам дописник из Београда јавља конзисторија је имала седницу на којој је претресала питање: шта да се чини према краљичином захтеву? Председник конзисторије је доказивао, да постоји препрека краљичином доласку, а кад препрека постоји, онда се може у њеном одсуству све обавити. Та препрека је бајаги забрана краљева, према којој краљица Наталија несме доћи у Београд. Један члан конзисторије изјавио је, да та препрека конзисторији није позната. Та забрана није законита, јер ју није суд изрекао. Да у Србији постоји закон о прогонству и да је краљица Наталија судски прогнана из Србије, онда би само постојала стварна препрека, и с том би препреком конзисторија морала рачунати. Решено је да се чека краљичин писмени одговор на који је позвана, и онда ће се у претрес узети краљичин захтев, т. ј. ако она и у том писменом одговору буде остала при тим, да лично дође у Београд. Краљ Милан је изјавио председнику конзисторије већ онда кад му је предао тужбу, да се бракоразвод мора решити без присуства краљичина, и да од тог захтева не одступа. Председник конзисторије му је обећао то. По свему изгледу већина конзисторије неће се смети одупрети, и енергично држање краљичино биће једино у стању да отегне ствар и да покаже свету неправду која данас влада у Србији. Краљица Наталија, како нам наш београдски дописник јавља послала је Христићу брзојав у ком га моли, да њене телеграме, која она буде шиљала својим заступницима у ствари развода брака с краљем, не заустављa, управо не конфискује. До сада је Христић узаптио био све депеше које је краљица Наталија шиљала приватним особама. Из овога се јасно види, како поступају Христић и краљ Милан према законитој краљици Србије. — На крају нам јавља дописник, да је у задњој министарској седници решено, да се половини руских листова забрани улаз за Србију, пошто у брачном спору жестоко осуђују краља Милана.

Чудо краља Милана. „Обзор“ пише: Српски краљ Милан пошао је с краљевићем на Бледско језеро. Приповеда скроз поуздана особа која је баш јуче овамо стигла из Београда, да је краљ Милан заиста врло нервозан а главни узрок тој нервозности је понашање краљевића. Паша се никад није показао непослушним прама оцу, али не може се привикнути далеко од матере; неће ништа да једе, цео дан плаче, те сирома изгледа врло слаб и блед. С тога је и краљ пошао с њиме на пут, неби ли га мало, што но реч, разтресао. У Бечу задржао се неколико дана, па и ту је настојао да краљевићу пружи забаву. Водио га Пратером, посетио обртну изложбу и напокон како из Беча брзојављају „Tempsu“ и један „caffe chantant.“ Општинство је било врло зачуђено видев у таквом месту краља, који је свом сину тумачио разне тачке програма. У суседној једној ложи седио је српски министар резидент госп. Богичевић. Паша се заиста неће моћи потужити да га отац не води на забаве. (Жалостан отац, који мило дете води на такве забаве.)

Жетва у јужној Русији. У целој јужној Русији тако су богато усеви понели, да нема довољно машина да се све то пожње и овршe. Што је тих машина било на сложиштима у Одеси, све је распродату, то ст морали још из Енглеске наручити. Само са једног сложишта у Одеси продато је 900 машина за жњевење.

Ново енглеско земљиште. Енглези још нису сити земље. Ту скоро је енглеска лађа „Imperiense“ пристала уз досада још ненасељено острво „Христмас“ и капетан са лађе изишао на суво побо овде енглеску заставу. Затим је написао писмо о заузећу острва, метуо га у гвозден сандучак за писма, па отпутовао даље. На острву има здраво много гуана. Сад ће то острво Енглези да на селе, и извозиће одатле гуано. Можда ће која влада протестовати против тога заузећа, јер и лаће других држава још пре тога пристајале су уз то острво.

Нови Сад, 30. јула.

Није првина да „П. Лојд“ пише чланке о томе, како уреднике „Заставе“ треба затворити. И у најновијем, 221. броју тога листа има такав чланак. Тицу која је тај чланак написала, познајемо по перју. Људи око „Заставе“ су му криви, што неки дописи изађоше у „Гласу Црногорца“ и „Одјеку.“ Вели: „кукају за туђом помоћу, држте их.“ Били смо увек сувише горди, да се дотичемо тог чивуског гада, за каквог сматрамо „П. Лојд,“ но овом приликом дајемо на знање оном брату, небрату Србину, који је онај чланак написао, да га познајемо. За нас је било излишно, што је задр'о за наше претплатнике, и што је у том погледу изнео своју злобу. Из тог видимо само то, да је претплата за наступајућу четврт морала код неког листа врло трајаво испасти. А иначе драги „чико,“ доста вам је да знате, како вам познајемо трагове. Ми се надамо да сте ви већ матора кује, којој су испали зуби и која нам не може наудити.

Трговина.

= **Нови Сад** 30. јула (11. августа.) На данашњој нашој житној пијаци је било знатнога довоза са раном особито је млого сремске шенице довежено. Пошто је на горњим пијацама од половине ове недеље промет са шеницом се знатно умалио, страних купаца не беше него је продаја и куп на домаће млинове и спекулацију ограничен то је цена шеници са 5—10 новч. ударила на ниже; у сљед тога, а и са већег довоза на нашој је пијаци шеница са 20—30 н., јевтиније данас плаћана него јуче и онамадне. Остала су жита покрај слабе продаје по досадањој цени. Цене су рани биле данас ове: Шеница новосадска, шајкашка и сремска 6 ф. 70 н. Наполица 5 ф. 20 н. Јечам 4 ф. 40 н. Зоб 4 ф. 40 н. Кукуруз на више 6 ф., на мање за рану 6 ф. 20 н. Све од 100 кгр.

Радња са производи ограничена на мали промет. Маст на потрошњу мештанску и по околини, цена на више 64 ф. — 65 ф., на мање 66 ф. до 68 ф. Сланина сушена 64 ф. — 65 ф., тешка паљена 67 ф. — 68 ф.

Угојени свињи 48—50 н., од 1 кгр. Теоци 8 ф. до 16 ф., од ком. Јагањци 7 ф. 50—10 ф., од пара.

Време се изведрило умерено топло. Вода у Дунаву на горњим штацијама нагло надолази.

*

У **Будимпешти** 28. јула (9. августа.) На недељном марвеном вашару је било 3024 ком. и то: 1135 угарских волова, 841 угар. крава; 883 ком. српских волова, 19 српских крава; 83 бивола и 63 бика. Усљед непрекидних великих догона није ни ове недеље могло проћи а да се цена и опет не обали. Плаћани су угарски волови творнички 24 ф. — 28ф., угарски пустарски 18 ф. — 23 ф., српски волови 19 ф. до 26 ф., биволи 15 ф. до 17 ф. 50 н., све од метарске центе живи на меру. Краве 35 ф. — 38 ф., заклане на меру.

*

Истог дана је на будимпештанском овчијем вашару било 4963 ком. разне пасмине оваца. Пошто је ванредно млого догоњено владала је лабава тенденција а цене су са 1 ф. — 2 ф. по пару попустиле. Плаћане угарске од пара 8 ф. 50 — 14 ф., 27 н. — 29 н., од 1 кгр., немачке од пара 8 ф. до 16 ф., а ванредне и до 19 ф., а 28 н. — 30 н., од 1 кгр.

*

У **Будимпешти** 29. јула (10. августа) На житној берзи шеница доста умерено нуђена, воља за куповање слаба, тенденција лабава промета до 12.000 м. ц. са 5 новч. јефтинијом ценом. Плаћана шеница потиска нова тешка 82. 7 ф. 80 н., 81·5. 7 ф. 80 н., 81. 7 ф. 80 н., 80·5. 7 ф. 70 н., 80. 7 ф. 70 н., 79 5. 7 ф. 70 н., 79. 7 ф. 65 н., 78·5. 7 ф. 60 н., Пештанска 80·5. 7 ф. 67½ н., 80. 7 ф. 65 н. Банатска 79 5. 7 ф. 62½ н., горњо-угарске 81·5. 7 ф. 60 н., 81. 7 ф. 55 н. 79. 7 ф. 50 н. Потиска стара 82. 81·5 и 80·5. 7 ф. 80 н. 79. 7 ф. 60 н. Пештанска 78. 7 ф. 60 н. Све на три месеца. Раж 5 ф. 70—80 н. Јечам нов 5 ф. 60—70 н. Кукуруз 2000 м. ц. 5 ф. 60 н., 900 м. ц. 6 ф. 25 н., 500 м. ц. 6 ф. 22½ н. Све за готов новац.

Термини: Шеница за пролеће 8 ф. 15—17 н., за јесен шеница 7 ф. 64—66 н. Кукуруз за август 6 ф. 23—26 н. за мај-јуни кукуруз 5 ф. 18—20 н. Зоб за јесен 5 ф. 35—37 н. Репица за август-септембар 13 ф. 7½—15 н.

У **Штајнбруху** 29. јула (10. августа.) Посао са угојеним свињама без промене; на окупу је 109.087 ком., разне пасмине. Плаћане угар. мат тешке 48 до 49 н., младе теш. 50½—51 н., средње 49½—50 н., лаки 48½—49½ н. Сеоски тешки 48—49 н., средњи 49½—50 н., лаки 47—48 н. Српски тешки 48—49 н., средњи 47—48 н., лаки 46—47 н. Све од 1 кгр.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 30. јула.

4% угарска златна рента — — —	101·60
5% „ папирна „ — — —	91·25
Дукати — — — — — — —	5·76
Наполеондори (20 франака) — — —	9·76
Немачке држ. марке — — — —	60·10

Најновије вести.

— **Из Београда јављају, да је генерал Хорватовић стављен у пензију.**

— Из Софије јављају, да су заробљени у Белову ослобођени.

Сведочба.

Велико-бечкеречка црквена општина расписала је стечај за преливање 1000 килограма тешког звона на својој св. успенској цркви, и осим фирме Ђ. Бота и синова из Вршца, поднели су своје оферте још две фирме, али познавајући фирму Ђ. пл. Боте и синова, из пре, и пошто су се они тога рада много јефтиније примили, њима је преливање поверено, и пошто су исто звоно на подпуно задовољство ове општине прелили, препоручује их овим и свима другима општинама као изврсне вештаке и као солидне звоноливце.

У Вел. Бечкереку 10. јула 1887.

Српска православна црквена школска општина у Вел. Бечкереку.

Павле Ј. Поповић, с. р. перовођа. **Ђ. Димитријевић**, с. р. председник општине.

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе“, од 7. маја 1888. до даље наредбе.

ИЗ КАМЕНИЦЕ У НОВИ САД:
Пре подне: 5, 6, 8, и 3/4 10 сахата.
После подне: 2, 4, 6, и 1/2 8 сах.

ИЗ НОВОГ САДА У КАМЕНИЦУ:
Пре подне: 1/2 6, 7, 9, и 11 сахата.
После подне: 3, 5, 1/2 7, и 8 сахата.

Подузетништво.

ОГЛАСИ.

Verfälschte schwarze Seide. Man verbrenne ein Müsterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Echte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verlöscht bald und hinterläßt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schußfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterläßt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur echten Seide nich kräuselt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der echten Seide, so zerstäubt sie, die der verfälschten nich. Das Seidenfabrik Depot von **G. Henneberg** (k. k. Hoflief.), **Zürich**, versendet gern Muster von seinen echten Seidenstoffen an Jedermann, und liefert einzelne Roben und ganze Stücke zollfrei in's Haus.

С обзиром на пређашње огласе варошког звања (Bureau) кр. уг. државних железница за путничке карте у Земуну у погледу карата за путовање у наоколо (Rundreise) и за купатила (Badekarten) у земљи и ван земље са 33% попуштеним ценама, част је овом звању саопштити, да је и за директно путовање из **Новога Сада** преко **Будимпеште у Беч и натраг** попуштена цена картама, и то стаје:

Једна карта тамо и натраг за:
I. класу фор. 55.37
II. класу фор. 39 20
III. класу фор. 24.88

Ове карте важе за 45 дана, а могу се употребити и за брзе влакове.

Наруџбине прима **варошко звање кр. уг. државних железница за путничке карте у Земуну**, Ackergasse. 14—16

МИЛАН МИХАЈЛОВИЋ

у Великом Бечкереку

потребује два момка. Првенство имају они, који су вични у продавању памука. 3—3

РОДИТЕЉИМА

ГЛУВО-НЕМЕ ДЕЦЕ.

Уписивање деце у завод за глуво-неме у Митровици траје од 15. до 31. августа по рим. кал., а 1. септембра по рим. кал. почиње настава, до ког дана имају сва деца у заводу бити. — Наставни језик је српски, а ближе извешће за примање деце у завод, даје

У Митровици 16. јула 1888.

Радивој Поповић
3—5 поседник глуво-немог завода.

ШКОЛА ЗА УЧЕЊЕ ИГРАЊА.

Учтиво потписани слободан је јавити високопоштованој публици, да ће отворити 6. (18.) августа у новооправљеној дворани гостионе „код зеленог венца“, школу за учење свију салонских и конверзационих игара а особито друштвеног понашања.

Уписати се може у гостиони соба број 12. од 8—10 сах. пре подне и од 1—3 после подне.

Учење траје за децу од 6—7 сахата у вече. За одрасле почиње у 8 сахата.

Па и деца од 7—8 година могу учити играти, а то ће им много допринети ваљаном држању тела, стајању и ходању.

С високопоштовањем
МОРИЦ НАЈМАН
1—3 учитељ играња и лепог понашања.

МАНУФАКТУРНА РАДЊА
В. АДАМОВИЋА
У ТЕМИШВАРУ

потребује два спомоћника и два практиканта, који одмах ступити могу. Услове ваља назначити. Спомоћници који српски, немачки, мађарски и влашки језик говоре, такођер који су вешти у аранжирању излога, имају првенство. 1—2

Академија за трговину и индустрију
у Грацу.

Академија почиње са 15. септембром т. г. п. р. к. двадесетшесту школску годину.

(Прослава 25-годишњег постанка те школе биће 3. новембра т. г.)

3 године и приправна класа за оне који у академију још примљени не могу бити.

Абсолвенти завода имају право добровољачке војничке службе једногодишње ако су доњу гимназију или реалку с успехом свршили. За ученике којима овај услов недоставе постоји бесплатни приправни курс за испит добровољачки.

Извешћа у погледу примања као и опширне проспекте даје

Управа академије за трговину и индустрију у Грацу

A. E. v. Schmied, Director.
4—8

ФРАНЦА КРИСТОФА
СВЕТЛЕЋИ ЛАК
ЗА ПАТОС

без икаквог мириса, одма се суши и дуго траје.

Овај лак згодан је са својих практичних особина и простог састава, да њиме сам човек лакира патос. — Соба се после лаковања на 2 сата може употребљавати. — Лак је изврстан у разним бојама (и у зејтинској боји) а и без боје (после лаковања остаје само „гланц.“) Упутства за употребу и нека количина за пробање добија се у стоваришима.

Франц Кристоф,
пропалазач и једини фабрикант правог светлећег лака за патос
Праг и Берлин.

Стовариште за Нови Сад у трговини г. ЉУБЕ СТЕФАНОВИЋА. 2—6

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
ЉУБОМИРА МИХАЈЛОВИЋА
у Јарковцу

потребује једног старијег спомоћника и једног шегрта. Првенство има онај Србин спомоћник, који је мануфактурну трговину изучио и у продаји памука вешт. 1—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА
У МЕЛЕНЦИ

потребује једног вештог спомоћника. Ступити може одма. 1—1

ЈАВНА
ТРГОВАЧКА-СРЕДЊА ШКОЛА
у Темишвару

Трговачка стручна школа основана 1860. год.

има исти учевник и значај трг. академија, састоји се из 3 разреда и дозвољава свршеним ученицима **право на 1-годишње службовање у војсци**.

Предаје се на немачком језику.

Са овом школом спојена је **добро уређена грађанска школа са 4 разреда као приправна школа**.

Предавања почињу 20. августа (1. септ.)

На изучавање немачког језика обраћа се особита пажња.

Програме и извешћа даје управитељ

2—3 **Franz Wiessner.**

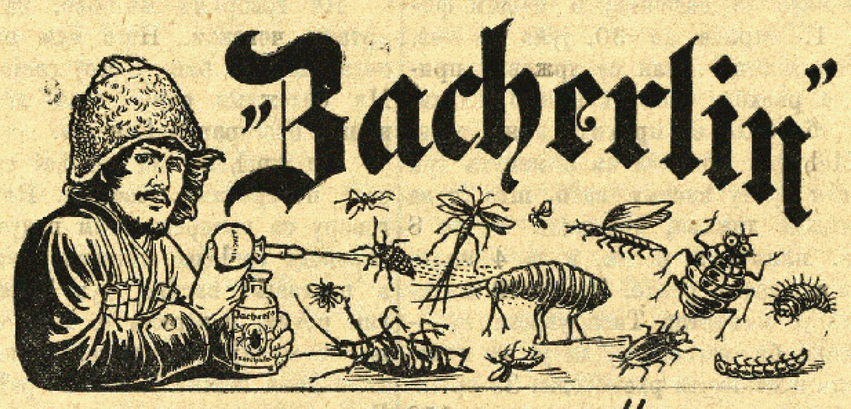

„ЗАХЕРЛИН“

НАЈБОЉИ ПРАШАК ПРОТИВ ИНСЕКАТА СВАКЕ ВРСТЕ.

Намах убија и истребљује сваки гад од разних инсеката **тако, да им ни трага** неостаје.

Тамани стенице и буве.

Начисто потамани бубе швабе у кухињама.

Сачува хаљине од мољаца.

Муве разгони и сачува нас њихове досаде.

Кућевну животињу и биље чува од сваких гадија и од болести одовуд.

И нечистоту на глави — ваши тамани и т. д.

Ваља пазити: да онај прашак у пакетима није прави специјалитет захерлов.

Само у оригиналним флашицама што се шаље прави је и то из стоваришта

J. ЗАХЕРЛА (I. ZACHERL, WIEN I., GOLDSCHMIEDTGASSE 2.)

Овај се прашак може добити код:

Браће Вагнера	у Новом Саду		Мил. Плавшића у Илоку	
Д. Коде	„	„	„	Косте Павловића у Карловци
Е. Дицгена	„	„	„	Иг. Андреса у Варадину
Љ. Стефановића	„	„	„	Браће Ристера у Руми
Г. Плавшића	„	„	„	Браће Дудића „ „
J. X. Димитријевића	„	„	„	Јоце Костића у Митровици.
				Ђорђа Петровића апот. у Митровици.

По свима местима познају се продавнице овога праха по изметутим „перзијским плакатима.“ 2—11

Д. КОДА У НОВОМ САДУ.

ЛАК ЗА ПОД
ПАТОС
АЛОЈЗА КАЈЛА У БЕЧУ

ИЗВРСТАН МАЗ ЗА МЕКЕ ПАТОСЕ. ЦЕНА ПО БОЦИ 1 ФОР. 35 НОВЧ.

ВОШТАНА ПАСТА

НАЈБОЉЕ И НАЈПРОСТИЈЕ СРЕДСТВО ЗА УТАПАЊЕ (EINLASSMITTEL) ПАРКЕТА.

Цена по 1 дози 60 новч. — Препоручује

Д. КОДА У НОВОМ САДУ КОД „МРНАРА“.

ГЛАВНА ПРОДАЈА У ЗЕМУНУ КОД

АНТОНИЈА Г. ДИМИТРИЈЕВИЋА.

Поруке из места у којима се наша стовариште не налазу, нека се упутити изволу на фабрично стовариште А. Кајла Беч IV. Resselgasse бр. 5.

Цена пакету од 5 кила 6 фор. 3—15

Универзални
ПЛУГОВИ ОД ТУЧА
најсавршенији плуг!

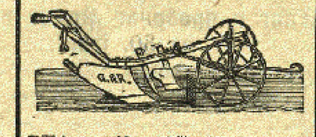

PFA за (6—10″) 15—26 cm. дубине, килогр. 110 ф. **38.—**
PFB (4—8″) 10—21 cm. дубине, килогр. 106 ф. **36.—**

производе и продају јефтино

ГРОСМАН И РАУШЕНБАХ
прва угарска фабрика за земљорадничке машине.
БУДИМПЕШТА,
äuss. Waitznerstrasse 7.

Солидне и тачно удешене
МАШИНЕ СЕЈАЧИЦЕ

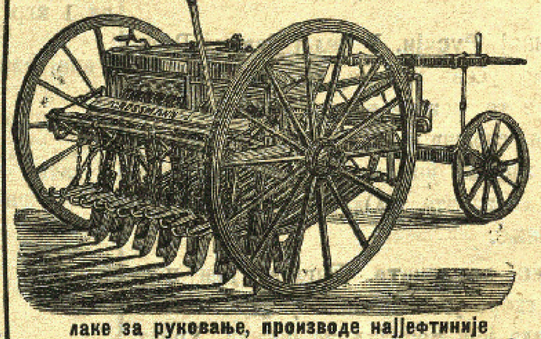

лаке за руковање, производе најјефтиније
ГРОСМАН и РАУШЕНБАХ
прва угар. фабрика за земљорадничке машине
Будимпешта, äussere Waitznerstrasse Nr. 7.
Каталози добијају се бесплатно. 2—5

КОЈА ЈЕ АРТИЈА ЗА ЦИГАРЕТЛЕ НАЈБОЉА?

Ово за сваког, који пуши цигаретле врло важно питање, решено је најтачније.

Није то пуста реклама, него је артија за цигаретле

„Les dernières Cartouches“
из фабрике Braunstein frères
у Паризу, 65. Boulevard Exelmans.

заиста најлакше и најбоље, што су потврдили први научењаци на основу сравњујућих анализа разних бољих артија што их има у трговинама на продаји.

Пошто су међу осталима најпре то потврдили **др. Пол**, професор на бечкој техници, **др. Либерман**, професор и управитељ државног хемичног завода за покушавање (Versuchsanstalt) у Будимпешти, потврдило се то и показао се управо сјајан резултат, да је артија за цигаретле „Les dernieres Cartouches“ за 28—74% лакша и да диму од дувана за 28—77% мање страних састојака даје од других испитаних артија и то сравњујућом анализом са најновијег хигијенског гледишта, а коју је предузео јулија месеца год. 1887. **др. Сојка**, професор хигијене на немачком универзитету у Прагу. — Права је само она артија, којој је етикета једнака приложеном цртежу а носи фирму Braunstein Frères.

Фабрика је за продају у великом своје артије за цигаретле и готових завоја за цигаретле под фирмом:

Braunstein frères
у Бечу I. Schottenring 25.

отворила сложиште, а може се добити и у свима другим већим трговинама, у којима има те робе на продају. 41—50

Наше праве француске завоје за цигаретле „Les dernières Cartouches“ где сваки картон фирму „Braunstein Frères“ носи могу се у Н. Саду само код г. Н. ДИМОВИЋА добити.

Сложиште за Нови Сад и околину је: код г. Н. Димовића у Новом Саду.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.